

L'ombra perduda del gegant

per Ramon Oliver

Per damunt de l'escenari es dibuixa la silueta d'un arbre que va perdent les seves fulles, i que potser d'aquí poc perdrà també la consciència d'on es troben les seves arrels. I a sota de l'arbre entrevist no hi ha altra cosa que un espai pràcticament buit, tret d'unes poques cadires: un espai abstracte i fred que sembla funcionar com a premonició de la buidor cap a la qual s'adreça la memòria d'un pare que fins fa no res, encara era capaç de projectar l'ombra d'un gegant: quan és Josep Maria Pou qui l'encarna, no pot ser d'altra manera. Ara, potser ja ningú més veu aquest pare com a un gegant. Però ell encara vol creure que ho és, i encara vol fer creure als altres que l'han de seguir veient com si ho seguís sent, malgrat que dins seu comenci a entendre també ell que les seves dimensions s'estan desdibuixant i estan minvant. I això es fa molt difícil d'assumir, quan has arribat a creure que seràs un gegant per sempre més, oblidant-te de la decadència dels cossos, de les ments i de les ànimes.

A la seva posada en escena de l'estupenda obra de Florian Zeller, que forma part d'una trilogia de textos independents en la qual també hi ha espai per a una mare (a La Villarroel la vam veure interpretada per Emma Vilarasau) i un fill (aviat ens el trobarem a les pantalles en un film que li ha reportat a Hugh Jackman una nominació als Globus d'Or), Josep Maria Mestres opta per la sobrietat d'aquest buit dissenyat per l'escenògraf Paco Azorín. I prenent aquesta opció, renuncia al concepte que adopten moltes altres posades en escena d'aquest tan celebrat text. En la majoria dels casos (i evidentment, en l'excel·lent pel·lícula dirigida pel mateix Zeller; al cinema resulta molt difícil prescindir d'aquest punt de naturalisme), ens trobem a l'interior d'una llar moblada amb tots els ornaments que es van acumulant al llarg de tota una vida. I en molts d'aquests casos, ens trobem també enfrontats a les petites o grans metamorfosis que experimenten aquests espais. De cop i volta, aquell objecte que es trobava damunt una taula en concret, ja no hi és, o ha canviat d'ubicació. De cop i volta, aquell paisatge domèstic que el pare coneix millor que cap altre paisatge del món, ha experimentat un inexplicable canvi sobtat que només pot ser degut a que algú altre ha canviat la cosa de lloc sense tenir-lo en compte a ell...quina gosadia! De cop i volta, el rellotge estimat que ha marcat des de temps immemorials totes les hores de l'existència del pare, ha desaparegut. Evidentment, el món en va ple de lladregots i lladregotes, no es pot confiar en ningú. I menys encara en aquesta gent que se't fica a casa exercint l'ofici de cuidadors i cuidadores... i que a la que et descuides, ja t'han pres qualsevol objecte de valor. O potser, les arrels de tot plegat són encara més complexes, i cal no descartar la possibilitat de la conspiració familiar?

Si admetem aquesta darrera possibilitat, haurem d'admetre també que som dins d'un thriller; un thriller psicològic en el qual es fa difícil discernir on es troba el límit entre

allò que he vist i és verificable, i allò que crec haver vist però que ningú no em sap ni em vol verificar. I el més gran encert de Zeller, consisteix precisament en fer-nos participants d'aquest atabalat dubte ; en aconseguir que el públic que seu al teatre davant d'aquest pare (i que contempla precisament el seu creixent desconcert amb la falsa seguretat que dóna creure's immune a ell; al cap i a la fi, potser només és possible seguir vivint mentre encara resta dins nostra una engruna de fantasia d'immortalitat) se senti tan desubicat com ell mateix. Zeller ajorna tant com pot l'entrada en el terreny de les certeses, per tal que tots ens puguem d'alguna forma reconèixer en aquest gegant que va veient com, poc a poc però a més velocitat de la desitjada, se li van desdibuixant els peus que li permetien sentir-se ancorat a la realitat. Una realitat cada cop també més difícil de separar d'aquella altra confusa i irreal realitat mental que no deixa de prendre posicions. Llavors, no resta altra cosa que buscar per on sigui la presència acollidora d'una mare capaç d'oferir aixopluc i donar-li sentit a tot plegat, sabent alhora que aquesta mare ja no es troba enlloc.

Prescindint del més petit rastre de naturalisme, Mestres deixa que tota l'obra es situï sempre en aquest gairebé buit territori mental , en el qual fins i tot les converses que mantenen tots els personatges que envolten al pare i que ens parlen des de la lògica i la racionalitat, sonin sospitosament irracionals. I al mig de tot plegat, Josep Maria Pou ofereix una d'aquelles creacions interpretatives tirant a descomunals en les quals l'equilibri entre l'humor, el patetisme , la tendresa , i la desconfiança que ens desperta (tot alhora) aquest pare, ens arriba sempre amb el seu punt just de controlada mesura. Zeller no necessita donar-nos massa informació, per tal de suggerir-nos el punt de prepotència i possiblement també de despotisme, amb el qual deu haver actuat aquest pare al llarg de la vida en multitud d'ocasions. No és en aquest sentit estrany que el llegendari crític britànic Michael Billington establís al seu moment un paral·lelisme entre ell, i aquell altre rei Lear , enganxat al miratge del poder despòtic, fins que aquest mateix poder despòtic l'acaba devorant i convertint en un fals boig pidolaire sense sostre que , si ha optat per la bogeria, és perquè les certeses que li ofereix la lucidesa li resulten ja del tot insuportables. I Pou , sap perfectament com visualitzar mitjançant el gest, la veu i la mirada el caràcter insuportable de les revelacions a las quals s'ha d'anar enfrontant i de l'abisme que es va obrint davant seu, mentre realitza un últim intent de seguir sent un gegant, abans de convertir-se ja per sempre més en la criatura que no sap on trobar l'abraçada de la mare ja per sempre més absent.
